COĞRAFYA Sınıf-10

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU GÖÇLER VE GÖÇLERİN NEDENLERİ

İnsanların herhangi bir sebepten dolayı yaşadıkları yeri terk ederek başka bir yere kalıcı şekilde yerleşmesine ya da geçici şekilde yer değiştirmesine **göç** denir.

Göç olayı ne şekilde meydana gelirse gelsin bunda itici ve çekici faktörler etkili olmaktadır. İnsanları göçe zorlayan etkenler itici; daha iyi yaşam koşulları, eğitim ve sağlık gibi hizmetler de çekici faktörlere örnek verilebilir.

Sürekliliğine göre göçler, geçici ve kalıcı göçler olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleşir. Geçici göçler tarım, hayvancılık, inşaat ve turizm gibi faaliyetlere bağlı olarak; kalıcı göçler ise yaşanılan yerin geri dönmemek üzere terk edilmesi sonucu gerçekleşir.

Sınır geçme durumuna göre göçler, iç ve dış göçler olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleşir.

Göçler, **isteğe bağlı** olabileceği gibi **zorunlu** da olabilir. İsteğe bağlı göçler, daha çok ekonomik nedenlere bağlı olarak ve insanların kendi kararıyla gerçekleşir. Zorunlu göçler ise savaş, siyasi baskı, can güvenliği ve doğada meydana gelen afetler gibi zorlayıcı etkenler sonucu meydana gelir.

Geçmişten günümüze yaşanmış bazı büyük çaplı göçler şunlardır:

Türklerin Orta Asya'dan Göç Etmeleri ve Kavimler Göçü

Türkler, ana yurtları olan Orta Asya'dan ayrılarak başka bölgelere doğru göç etmişlerdir. Bu göçlerin meydana gelmesinde Orta Asya'daki iklim değişikliklerine bağlı olarak meydana gelen kuraklık, hayvanlara otlak bulma ihtiyacı, nüfus artışı sonucunda geçim kaynaklarının artan nüfusu besleyememesi gibi faktörler etkili olmuştur. Türk topluluklarının 4. yüzyılda ana yurtlarından ayrılarak Avrupa Kıtası ve Asya Kıtası'nın batısına doğru başlattıkları göç, dünyadaki en büyük kitlesel göç hareketlerinden biri olan **Kavimler Göçü'**ne neden olmuştur.

GÖÇLERİN NEDENLERİ

Doğal Nedenler
- İklime bağlı nedenler
- Erozyon
- Su kıtlığı
- Toprağın verimsizleşmesi
- Deprem
- Sel
- Çığ
- Heyelan
- Volkanik patlama
- Tsunami
- Yangın

Siyasi Nedenler
- Savaşlar
- Mübadele
- Siyasi baskılar
- Sınır değişiklikleri
- İç karışıklıkla

Ekonomik Nedenler
- İş imkânları
- Doğal zenginlikler
- Gelir dengesizliği
- Toprakların miras yoluyla parçalanması
- Geçim sıkıntısı

Sosyal/ Kişisel Nedenler
- Eğitim
- Dini nedenler
- Kültürel farklılıklar
- Sağlık
- Dahi iyi yaşam tercihi

Yeni Dünya'ya Göçler

15. yüzyılda kaşiflerin yaptıkları seyahatlerin sonucunda **Yeni Dünya** diye adlandırılan Amerika ve Okyanusya kıtaları keşfedildi. Keşfedilen yerdeki zenginliklere sahip olmak isteyen İngiltere ve Fransa, Kuzey Amerika'da; İspanya ve Portekiz de Güney Amerika'da, sömürge devletleri kurmuştur. Bu göç hareketinde yaklaşık 65 milyon insanın yer değiştirdiği düşünülmektedir. Okyanusya Kıtası'nda başta İngiltere olmak üzere bazı Avrupalı devletler tarafından sömürge amaçlı koloniler kurulmuştur.

Mübadele Göçleri

Devletler arası yapılan anlaşma gereği ülke vatandaşlarının karşılıklı olarak yer değiştirmesine **mübadele göçü** denir. Bu göçü diğerlerinden farklı kılan en önemli özellik zorunlu olmasıdır. 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleştirilen nüfus mübadelesi bu göçlerin en tipik örneğidir.

İşçi Göçleri

Sanayi Devrimi sürecinde başta İngiltere'ye olmak üzere Avrupa ülkelerindeki sanayi tesislerinde çalışmak amacıyla kırsaldan şehirlere işçi göçleri olmuştur. II. Dünya Savaşı'na katılan Almanya, Fransa, Belçika ve Hollanda gibi ülkeler, sınırları içerisinde ortaya çıkan iş gücü açığını kapatmak ve kalkınmalarına hız vermek amacıyla diğer ülkelerden göç almıştır.

Savaşlar ve Sosyal Olayların Neden Olduğu Göçler

Ülkeler arasındaki savaşlar ve ülke içerisinde yaşanan sosyal ve siyasal çatışmalar, insanların göç etmesine neden olur. Savaş veya sosyal olaylar nedeni ile ülke dışına çıkmış olan kimseler **mülteci** olarak tanımlanmaktadır. Mülteciler, genellikle gelişmiş ülkelere gitmeyi tercih etmektedir. Suriye'de yaşanan iç savaştan dolayı ülkesini terk etmek zorunda kalan çok sayıda insan, ülkemize ve Suriye'nin çevresindeki ülkelere sığınmıştır.

Beyin Göçü

İyi eğitim almış, nitelikli ve yetenekli insanların başka ülkelere göç etmesi beyin göçü olarak adlandırılır. Beyin göçü, genellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru yapılmaktadır.

Son yüzyılda bilimsel ve teknolojik araştırmaların gelişerek daha fazla önem kazanması bu göçü de hızlandırmıştır. Beyin göçü alan ülkeler; ABD, Kanada, Almanya vb. beyin göçü veren ülkeler; Hindistan, Pakistan, Çin vb.

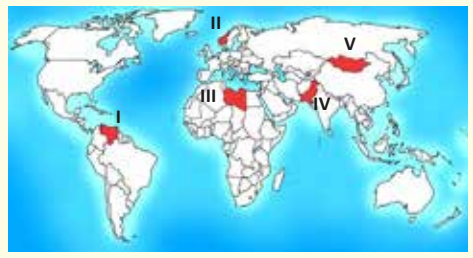
Doğal Afetlerin Neden Olduğu Göçler

Sel, deprem, volkanizma, toprak kayması, fırtına, çölleşme, kuraklık vb. afetler insanların daha güvenli yerlere göç etmesine neden olur. Kuraklık sonrası Türk topluluklarının Orta Asya'dan göç etmeleri, Marmara Bölgesi'nde meydana gelen deprem (17 Ağustos 1999) sonrasında yaşanan göçler.

SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi göçün doğal nedenleri arasında gösterilemez?

A) Su kıtlığı B) Savaşlar
C) Erozyon D) Kuraklık
E) Deprem **Cevap: B**

2. Haritadaki işaretli ülkelerden hangisi beyin göçü alan ülkelere örnek olarak gösterilebilir?

A) I B) II C) III
D) IV E) V **Cevap: B**

3. 1923 yılında anlaşma kapsamında Türkiye'den Yunanistan'a yaklaşık 1 200 000 Rum, Yunanistan'dan Türkiye'ye de yaklaşık 450 000 Türk göç etmiştir.

Verilen göç olayı aşağıdakilerden hangisine örnek olarak gösterilebilir?

A) Mübadele göçü
B) Beyin göçü
C) İşçi göçleri
D) Kavimler göçü
E) Doğal afetlerin neden olduğu göçler **Cevap: A**